

ZAKOŃCZENIE

Celem przyświecającym niniejszej publikacji było przedstawienie losów jednej z warszawskich rodzin w czasie drugiej wojny światowej. Posłużyłam się nietypowym dokumentem, który jest w moim posiadaniu, a mianowicie kalendarzem na rok 1944. Notatki prowadzone dzień po dniu pokazują problemy, z jakimi mierzyła się ludność cywilna. Oddają – widziane oczami Henryka Kłodeckiego i jego syna Jerzego – życie pod okupacją niemiecką, trudny czas Powstania Warszawskiego i wypędzenie ludności cywilnej po jego upadku. Z notatek dowiadujemy się, jakimi środkami dysponowała ówczesna medycyna i farmacja i jak wyglądało leczenie, a także w jaki sposób pozyskiwano żywność. Opisane zostały tu tułaczka i upokorzenie, strach i niepewność. Rodzinę Kłodeckich, tak jak wiele innych rodzin w tym czasie, los rzucił w obce strony i rozdzielił z bliskimi. Otuchy w tych strasznych chwilach dodawały więzy rodzinne i wiara.

Z wyjątkiem Henryka Kłodeckiego wszyscy główni bohaterowie tej opowieści przeżyli wojnę. Jak potoczyłyby się ich losy, gdyby nie byli przez nią doświadczeni, pozbawieni domu i wszelkiego dobytku? Tymczasem musieli układać sobie życie od nowa, ciesząc się tym, co najważniejsze – że żyją i mają siebie nawzajem.

W 1944 roku byłam sześciolletnią dziewczynką – Zosia, córka Amelii wspomniana na kartach kalendarza, to właśnie ja. Wiele z ówczesnej grozy nie było wówczas dla mnie w pełni zrozumiałe, choć również doświadczyłam trudów. Późniejsze rozmowy z członkami rodziny i możliwość sięgnięcia po świadectwa – takie jak zachowane w domowym archiwum zapiski w kalendarzu czy karty pocztowe – pozwalają po latach choć w części pojąć, jak wiele niewygód, niepokojów i cierpień doznali zwykli ludzie w zderzeniu z historią. Obyśmy nigdy więcej nie doświadczyli wojny.



1. Rodzina Zarako-Zarakowskich w Kniazowie



2. Dwór w majątku Kniaziów w ziemi witebskiej



3. Konstanty Zarako-Zarakowski z Marią z Kondratowiczów Zarako-Zarakowską i dziećmi: Michałem, Józefem, Ludwikiem i Amelią oraz pies Bachus; Carskie Sioło



4. Gmach Politechniki Ryskiej pod koniec XIX w., fot. za: https://pl.wikipedia.org/wiki/Ryski_Uniwersytet_Techniczny



5. Współczesny widok domu na rogu ul. Rakowieckiej i Fałata, w którym mieszkała rodzina Klodeckich